

Exodus 16:4

Toen zeide de HEERE tot Mozes: Zie, Ik zal voor u brood uit de hemel regenen; en het volk zal uitgaan en verzamelen elke dagmaat op haar dag; opdat ik het verzoeke/beproeve, of het in Mijn wet ga of niet.”

1 verzoeking van het volk 2 ontferming van God 3 oefening van ons

Gemeente,

Wat een genade. Ik zal brood uit de hemel regenen. Brood over een volk dat een hongersnood meemaakt. Voedselvoorziening dus. En dat niet een beetje, mondjesmaat, maar Ik zal brood regenen. Niet druppelen, sijpelen, maar regenen. Overvloed dus, meer dan genoeg. Wat zorgt de HEERE voor Zijn volk Israel in de woestijn. Brood regenen in tijd van hongersnood.

Wat zou je dan denken, verwachten? Nou, het volk heeft daar vast om gevraagd. Heeft geroepen tot de HEERE, HEERE ontferm U over ons, we hebben niets te eten, red ons. Of dat het volk Mozes heeft gevraagd Mozes, bidt voor ons, want we sterven van de honger, vraag voor ons de HEERE om uitkomst. Zodat je zou kunnen zeggen: onze God ontfermt zich op het gebed, keer op keer, en ook hier weer.

Maar: het is veel rijker en erger. Allebei tegelijk. Want zo is het helemaal niet gegaan. Die regen van brood is helemaal geen antwoord op het gebed. Want in vers 2 en 3 lezen we dat het volk gemurmureerd heeft. En murmureren is meer dan mopperen of ontevreden zijn. Murmureren zit iets in dat die ontevredenheid tot opstand brengt, tot opstandigheid, tot verzet, tot verwijten. Dat is gebeurd. En dan lezen wij in vers 4: toen zei de HEERE tot Mozes, toen, toen het volk gemurmureerd had. Dat leert ons twee dingen: het leert ons hoe goed de HEERE is. Dat brood is geen antwoord op het gebed, maar op verzet. Het leert ons ook hoe slecht dat volk is.

1 verzoeking van het volk

Want hoor eens wat ze zeggen in vers 3. Ze murmureren, ontevreden, opstandig en dan zeggen ze twee dingen. Het eerste is dat ze maar beter in Egypte hadden kunnen sterven. Want daar was het zo goed. Daar hadden ze potten met vlees en meer dan genoeg te eten. Daar hadden we het zo goed..... Met andere woorden: had God ons maar nooit uit Egypte verlost, had God ons maar daar gelaten, had God Zijn verbond maar niet gedacht en maar niet verlost. En die slavernij was heus zo erg niet, en die zweepslagen en die doden de er vielen, we hadden daar tenminste te eten. Had God ons maar nooit verlost!

En het tweede dat ze zeggen is: nou weten we, Mozes en Aaron, waarom jullie ons uit Egypte wilden weghalen: jullie wilden ons de hongerdood laten sterven. Het leek wel mooi en goedbedoeld, maar dit was jullie eigenlijke bedoeling, ons een martelende dood laten sterven in de woestijn. Jullie vinden het heerlijk om ons hier zo gekweld te zien, dat is wat jullie wilden. Dat is een dolksteek in Mozes' rug. En als je dan bedenkt dat in en achter Mozes de HEERE staat, dan besef je dat ze eigenlijk God verwijten en als sadist betitelen. God deed het wel mooi voor, maar God heeft nu leedvermaak omdat we zo lijden.

Ze zeggen ten diepste niet alleen: God kan ons niet meer redden, maar: God wil het niet eens meer.

En dan te bedenken wat ze meegemaakt hebben. Ze hebben de uittocht meegemaakt. Gods wonderlijke verlossing waarvoor Hij 10 plagen heeft ingezet. Ze hebben de doortocht meegemaakt. Gods wonderlijke redding door de Rode Zee en de ondergang van farao. Ze hebben Mara meegemaakt. Gods wonderlijke uitkomst dat bitter water zoet werd. Ze hebben Elim meegemaakt: Gods wonderlijke geschenk van rust en hemelse voorsmaak. En toen hadden ze ook wel eens gemurmureerd, in 14:11 en 15:24. Voor de Rode Zee en bij Mara. Maar dan bleek: dat is onterecht, dat is onnodig, de HEERE kan en wil toch weer uitkomst geven. En dan nu toch weer..... Na zoveel goedheid, zoveel wonderen, zoveel gunsten, toch weer murmureren en nog erger dan tevoren.

Je zou er je hoofd over schudden en denken: jonge jonge je snapt het niet. Of, of hebben we geleerd: zo ben ik, en zo blijf ik. Zo hardleers. Zo beledigend voor de HEERE, zo krenkend. Dat ik zou kunnen zeggen: was ik maar nooit in het verbond gebracht door God. Nooit christelijk opgevoed. Dan zou ik lekker in donker kunnen blijven leven. Geen last van mijn geweten hebben en zonder Bijbel, regels, diensten heerlijk mijn gang kunnen gaan als slaaf van de duivel. Maar dat zou zo gek nog niet zijn. Dat ik zou kunnen zeggen en denken: God helpt toch niet, God wil me toch niet helpen. God wil me toch niet horen. God vindt het heerlijk om te zien sterven in angst en pijn. God wil me toch niet zien.

En dan ben je gedoopt, omringd door Gods verbond en woorden, overladen met beloften en gunsten, gebracht tot de kennis van Zijn genade en Zijn Zoon, aan het Heilig Avondmaal geweest.....

Ja, verwacht van jezelf niks beters of vromers dan verzet en wantrouwen. Denk niet dat je zoiets nooit zult denken en nooit zult zeggen. Denk niet: ja vroeger, voor mijn bekering toen dacht ik dat wel eens: werd ik maar niet kerks opgevoed, dan kon ik mijn gang gaan,

maar dat zal ik nu nooit meer denken. Avondmaalganger, denk niet te goed over uzelf. Zo gevaarlijk als je denkt, o daar en ik nu wel bovenuit, dat zal mij niet meer gebeuren. Ken uzelf. Nee, dit laat zien wat wij van onszelf, ook na Elim, na het Heilig Avondmaal verwachten kunnen: als we even in de woestijn zijn en het leven krijgt wat woestijntrekken en beproevingen, dan kan het zomaar zijn dat..... Ik ben niet volgzaam, ik ben niet goed van vertrouwen naar de HEERE toe, ik ben niet dankbaar van mezelf.

Zo was ik, voor ik de HEERE leerde kennen, zo blijf ik van nature ook na ontvangen genade en na een heerlijk Elim. Alle reden om me diept schamen voor de HEERE. Dat ik Zijn verlossing zo minachten kan en terug kan verlangen, dat ik zo slecht van Hem kan denken. Wat moet de HEERE dat verdriet doen, wat doe ik de HEERE verdriet. In het begin zie je dat soms niet zo. Denk je dat je dat echt niet meer denken zult. Maar je kunt jezelf zo tegenvallen in het leven van genade. In een week van nabetrachting. Dat je schrikt: ben ik dit nog steeds?

En ergens gaat een verlangen groeien in je: verlangen naar een dag dat helemaal weg zal zijn en nooit meer in me op zal komen. Naar een dag dat ik Hem eeuwig dankbaar zal zijn en nooit meer iets lelijks zal toevoegen. Dat ik eeuwig dankbaar en vol vertrouwen zal zijn en nooit meer terug kan verlangen en nooit meer kan wantrouwen. Naar die dag, o wat een dag zal dat zijn: verlost van mijzelf. God eeuwig dankbaar en nooit meer iets ongerijmds toeschrijven. Ja, dat is mijn verlangen, dat is mijn uitzicht. Soms hoe langer hoe meer.

Kent u dat? Ken jij dat? Herken je dat? Dat is het pelgrimsleven!

2 ontferming van de HEERE

Toen zei de HEERE tot Mozes: Ik zal brood uit de hemel regenen. Het is vele rijker. God regent brood niet op het gebed, maar op het murmureren. Er staat niet: ik zal hagel of vuur regenen uit de hemel, maar: Ik zal brood regenen. En dat nadat het volk minstens voor de derde keer zo gemurmureerd heeft. Had God niet kunnen zeggen: dit volk verdient het niet. Ze krenken me, ze tergen me. Als een jongetje met een collectebus bij u aanbelt en u in uw gezicht spuwt, geeft u dan wat in die collectebus? En als hij dat nog een keer doet. Als hij dat voor derde keer doet.....

God had kunnen zeggen: dit volk is het niet aan besteed. Ze leren het toch niet. Er zit geen verbetering in. Ze leren het nooit. Als een timmerleerling na 1 jaar nog een spijker in een plank kan slaan, en na twee jaar nog niet en drie jaar nog niet, dan is het toch tijd om hem weg te sturen en te zegen: zoek een ander vak of een andere baas.

Maar God, zo rijk in liefde en trouw zegt niet: Ik zal vuur op het volk regenen, Hij zegt ook niet: Ik maak Mij van dit volk af, dit wordt niks, nee, Hij zegt: Ik zal brood uit de hemel regenen.

En dan zien we allereerst dat dit brood een heenwijzing is naar de Heere Jezus. Johannes 6. Het Brood des Levens. God heeft Zijn Zoon als hemels brood uit de hemel gezonden. En in Hem een regen van genade, vergeving, heil, vrede, eeuwig leven. Voor wat voor mensen? Voor mensen die erom vroegen, die smeekten, die riepen: ontferm U mijner, wij sterven de eeuwige dood, red ons? Nee, voor mensen die klagen, die murmureren, die denken: heerlijk zo in Egypte, laat me met rust, en de ellende nemen we wel op de koop toe, als we maar kunnen genieten van wat we leuk vinden. God wil alleen maar ons het leven zuur maken en ons ons plezier afnemen. Voor zulke mensen. Voor u, voor jou dus. Voor zulke mensen is het Brood uit de hemel gekomen. Wordt heil en vree op aard gebracht.

Zo is het begonnen, dat weet elke avondmaalganger: ik vroeg niet, maar Hij kwam toch. Ik wilde niet, maar Hij zocht mij. Ik dacht kwaad van God, maar Hij zocht het goede voor mij. Zo is het begonnen. Wonder boven wonder. Wat een goedheid van de Heere. Wat een ontferming. Ongevraagd en ongewenst door mij, maar Hij zond Brood uit de hemel. En dat deed mijn hart smelten. Toen brak er een keer iets. Toen smolt mijn verzet een keer voor eerst weg en ik bad: o HEERE, maak mij gewillig, maak me ziende, maak me vertrouwend. O HEERE, aan U geef ik mij over. Dat kan niet meer misgaan dan, U bent zo vol ontferming. Stel je voor, een avondmaalganger die daar niet van weet....

Je zou toch zulk een brood afwijzen! Jezus en Zijn heil, zo vol ontferming voor je neergelegd. En toch blijven volhouden: laat me met rust. Laat me in Egypte. Toch blijven denken: God wil mijn leven verzuren, God dienen is het eind van je geluk. Toch blijven denken: zonder bekering, zonder dienst aan God is het veel beter. Dan maar nooit een kind van God, dan maar nooit aan het Heilig Avondmaal, het zou wat. Ik zit er niet mee. Misschien denk je zelfs wel: dan neem ik de ellende wel op de koop toe, dan neem de eeuwige ellende wel op de koop toe, als ik hier maar in Egypte kan blijven. En Jezus zegt: och, of gij toch bekendet wat tot uw vrede dient. Wegzinken in het eeuwig verderf onder zo'n ontferming moet wel vreselijk zijn, zou het niet?

Zo is het begonnen, en zo blijft het ook. Dat God vol ontferming het brood des levens geeft. Hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken. Uit Christus' offer schenkt Hij voedsel. Voedsel voor de zielen. In de woestijn van beproeving opdat uw geloof niet ophoudt. Hij geeft voedsel voor het geestelijk leven. Zie het Heilig Avondmaal. Ik zal u voeden. Brood uit de hemel regenen opdat uw geloven, hopen en

liefhebben nooit zal afsterven. Opdat verootmoediging, verlossing en dankbaarheid nooit over zullen gaan. Dat zal Ik doen.

Niet aan vrome mensen, volgzame mensen. Maar aan mensen die zomaar weer kunnen murmureren. Zomaar weer kunnen verwijten. Zomaar weer kunnen terugverlangen. Als de weg zwaar is, al de woestijn lang en vermoeiend is, als de verzoeking hevig is, zomaar kunnen verwijten en terugverlangen. Maar Ik zal brood regenen uit de hemel. Dat uw geloof niet ophouden zal.

Wondere ontferming van de HEERE. Geen ontslag, geen wegsturen, geen het opgeven. Je zou het zo kunnen plaatsen, als de HEERE zou zeggen: Ik ben het zat, Ik laat me niet meer als schuurpaal gebruiken en erger, Ik blijf niet bezig zonder dat Ik vordering zie en terwijl je zo hardleers blijft en steeds weer terug bij af komt. Je oude zonden weer oppakt. O het zou zo te begrijpen zijn dat de HEERE zou zeggen: het is nou welletjes geweest. Maar de HEERE laat brood regen uit de hemelen. Toen. En toen en toen, en dan en dan en dan. Telkens weer. Wat een ontferming van de HEERE.

Eén ding weet ik wel: als ik aankom in Kanaan, als ik binnen mag gaan in de hemelse heerlijkheid, dan zal ik roemen in vrije gunst alleen, in ontferming rijk en vrij. Ontferming zo groot en zo trouw dat zelfs een zondaar als ik zalig is geworden.

3 oefening van ons

God laat brood uit de hemel regenen. En dan is de bedoeling dat het volk elk dag zal oprapen voor één dag. Er zal echt niet minder liggen, voor ieder genoeg. Maar ook niet meer oprapen, dat is niet nodig, morgen ligt er weer. Alleen de dag voor de rustdag, dan moet je en mag je voor twee dagen rapen, want op de rustdag regent er geen brood, dan wordt er niet geraapt.

Eenvoudig he? Ja, maar toch een hele oefening. Ja, opdat Ik het beproeve of het in Mijn wet ga of niet. Of het zich aan Mij houdt, Mij vertrouwt of niet. En dat is een hele oefening, hele beproeving. Toen en nu. Een oefening in vertrouwen. Op drie fronten.

De eerste. Om elke dag niet meer te verzamelen dan nodig. Maar ja, het geeft natuurlijk wel een gerust gevoel. Als je toch meer raapt en een voorraadjie hebt alvast voor morgen. Dat voelt wel zo veilig en prettig. Dat geeft je een stukje rust. Maar dat blijkt enorm tegen te vallen: de volgende dag kruipen er wormen in. Bedorven, heeft een enkel nut meer. Je dacht gerust te kunnen zijn, maar het blijkt niks te betekenen.

Dat is een oefening: om je gerustheid niet te bouwen op je voorraad. Op wat je hebt en over hebt. Op dat je er zo goed voorstaat met je bedrijf, dat je je zo gezond en vitaal voelt, dat je zo gesetteld bent met huis en tuin. En dat voelt een beetje alsof er niks gebeuren kan. Je vertrouwt niet zozeer op God en Zijn trouw, maar op wat je allemaal hebt en in huis hebt. Maar dat kan zo tegenvallen. Dat kan morgenochtend heel anders zijn. Storing in bedrijf, of brand. Ziekte onder de leden of een hartinfarct. Je denkt zo makkelijk dat je veilig bent omdat je er goed voorstaat. Of er komen wormen in geestelijke teruggang, van geestelijke inzinking, vergeten van God en de eeuwigheid, opgaan in de wereldse dingen.

Wat een oefening om je gevoel van gerustheid te bouwen op Gods belofte. Ook als je een voorraad opbouwt en aanlegt en vooruit denkt. Maar om daar je geruste gevoel niet op te bouwen. Maar op Gods beloften dat Hij zal zorgen. Dat Hij zal voorzien. Dat Hij het geloof zal voeden. Dat Hij brood zal laten regenen opdat uw geloof niet ophoude. Heere, Uw zegen is duizend keer belangrijker dan mijn voorraad. Uw zegen dat ik door mijn voorraad niet los van U zal komen. Wat een oefening: om een gerust gevoel te hebben vanwege Gods belofte en niet mijn gerust gevoel te bouwen op hoe goed ik er voor sta. Hele oefening.

De tweede: de 6^e dag was het dubbel rapen, want zondag lag er geen manna, dan was geen raapdag. De rustdag is niet voor broodwinning. De rustdag is voor God, Zijn dienst allereerst, voor je geestelijk welzijn en je contacten met je geliefden en rust voor lichaam en geest. Dan niet aan broodwinning doen, God zal zorgen ook al mis je die ene dag als werkdag.

Dat is een oefening: de zondag vrijhouden van broodwinning. Dan niet bezig zijn met je bedrijf. Kijk, zorg voor vee en naaste en hulpverlening valt daarbuiten. Maar de bedoeling is wel duidelijk: op de rustdag hoef je niet te bezig te zijn, ook niet gedachten, met je bedrijf, met je opleiding, met je levensonderhoud verwerven. Ook niet als je het druk hebt en denkt: ik zou een stukje van die dag goed kunnen gebruiken om nog wat af te ronden of voor te bereiden. Dat mag niet, dat hoeft niet. Die dag kun je missen voor de economie, voor de financiën, de HEERE zorgt. Hij zal voorzien.

En houd de zondag voor God en Zijn dienst. Voor je ziel en je naaste. Vertrouw dat God zorgen zal, ook als je, juist als je de zondag niet besteed voor die dingen. Ook niet in gedachten. Niet nodig. Vertrouw op Mijn belofte van zorg.

En dan het derde. Elke dag zal er zijn voor die ene dag. Morgen zal er weer genoeg liggen. Mijn genade is u genoeg zegt de HEERE. Morgen weer. Overmorgen ook. Vrees niet vertrouw op Mij zorg, Ik zal brood uit de hemel regenen.

Ja, kijk, als het wat naar wens verloopt is dat zo moeilijk niet. Als je je sterk voelt, ook geestelijk en het gaat voor de wind, dan is dat niet zo moeilijk te vertrouwen. Morgen zal God voorzien en het geloof in stand houden. Maar als je aan het eind van de dag je zo moe voelt, geen fut meer hebt, niet meer bidden kunt van leegte. En als je weet dat morgen iets heel zwaars wacht: het kruis van je gezin met zijn problemen, de dag van je operatie, van een moeilijke beslissing waarin je nee moet zeggen, de dag van je terechtstelling, de dag van een moeilijk gesprek, van de begrafenis van uw geliefde. En dat is niet alleen die ene dag zo, maar dat is al een week zo, of een maand of een jaar. Wat dan? Ik ben zo zwak en de aanvechting zo groot dat ik geen ogenblik kan staande blijven.

Ik zal brood uit de hemel regenen. Morgen zal Ik weer voorzien. En gij zult uitgaan en rapen. Nee, het brood valt niet in de tent. Binnen is het niet te vinden, als je binnen kijkt, in je hart, dan voel je: dit houd ik niet vol, dit kan niet aan. Ik ga ten onder, ik stik erin, ik houd het niet vol. Als je binnen blijft, maar ga uit..... ga uit de tent en raap. Want er ligt manna. Ja, als dan binnen blijft, dan kan het om de tent vol liggen met manna, maar je verhongert toch. Ga uit en raap. Ga uit in gebed tot God. Tot Christus. En ontvang de genade van Hem. Voor 1 dag. De HEERE houd je afhankelijk. Hij geeft geen kracht voor 1 week vooruit, maar voor 1 dag. Elke dag weer uitgaan tot Hem en nieuwe kracht ontvangen. Hij zal brood regenen. Vertrouwen oefenen.

En elke dag uitgaan in het Woord. Rapen in de Bijbel. Beloften en vermaningen liggen voor het oprapen. Elke dag genoeg, en precies wat je nodig hebt. Elke dag geeft God in Zijn Woord weer nieuwe vermaningen, nieuwe beloften. Ook morgen weer. Vertrouwen oefenen en uitgaan.

Leven onder Gods belofte, verzegeld aan de tafel van het Heilig Avondmaal. Dat is een oefening, een oefening in vertrouwen. Een strijd, een gevecht, tegen wantrouwen, tegen kleinmoedigheid, tegen mistrouwen, tegen vals vertrouwen op omstandigheden. Om van elke avond te belijden: ik lag en sliep gerust van 's HEEREN trouw bewust.

Het manna blijft. Vers 35. Totdat zij in Kanaan komen. Totdat zij in het beloofde land komen. Dan wordt geloven aanschouwen, strijden overwinnen, oefenen wordt aankomen. Dankzij de HEERE en Zijn trouw.

Amen